

Vízminőségvédelem

A Víz Keretirányelv (VKI) 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagországokban. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása, ugyanakkor az ország elhelyezkedése miatt alapvetően érdekeltünk abban is, hogy a nemzetközi Duna vízgyűjtőkerületben mielőbb teljesüljenek a VKI célkitűzései. Magyarország a VKI és a kapcsolódó irányelvek, rendeletek előírásait átültette a hazai vízgazdálkodási, vízvédelmi szabályozásba.

A VKI célja, hogy a felszíni és felszín alatti vizek, valamint a vizekkel kapcsolatban lévő védett területek „jó állapotba” kerüljenek.

Emellett a következő általános célokat is kitűzi:

- a vízi és vizes élőhelyek romlásának megakadályozása, védelme, állapotok javítása,
- a fenntartható vízhasználat elősegítése a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,
- a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével,
- veszélyes anyagok fokozatos kiiktatása,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizek és aszályok kedvezőtlen hatásainak mérséklése.

A kitűzött cél, vagyis a vízfolyások, állóvizek jó ökológiai, valamint a felszín alatti vizek jó kémiai és mennyiségi állapotának vagy potenciáljának elérése összetett és hosszú folyamat. E célok eléréséhez szükséges intézkedéseket a [Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv](https://vizeink.hu/vizgyujto-gazdalkodasi-terv-2019-2021/vgt3-elfogadott/) foglalja össze, amely a VKI által meghatározott stratégiai tervezési módszerrel és ütemezésben, gondos és kiterjedt tervezési folyamat eredményeként születik meg, és amelyet 6 évente felül kell vizsgálni.

Igazgatóságunknak a környezeti, vízminőségi kárelhárítási tevékenysége mellett, az állami tulajdonú felszíni és felszínalatti vizek vagyongazdálkodóként fontos szerep jut a Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben elfogadott célkitűzések elérése és azok érdekében meghatározott intézkedések megvalósítása során.

A vagyongazdálkodási állásfoglalásaink kiadásakor felszínalatti vizek mennyiségi és minőségi védelme mellett, kiemelten kezelendő a felszíni vizeink kifogásolható minősége, a megelőzés, a terhelések csökkentése. Általánosan megfogalmazható ez irányú feladataink:

- A területi és települési vízgazdálkodás közötti összhang megteremtése, valamint az eddigi vízelvezetés központi gyakorlat helyett a vízvisszatartásra, a vízhasznosításra, a csapadékvíz-gazdálkodásra koncentráció szemlélet széles körű elfogadtatása, beleértve a tisztított szennyvizek helyben történő elhelyezését, hasznosítását is, különös tekintettel a vizek mennyiségének és minőségének védelmére mind a vízbázisul szolgáló, mind a befogadó víztestek vonatkozásában.
- Az általános feladatok között, de kiemelten említendő a települési önkormányzatokkal történő szoros együttműködés, mivel számukra törvényekben foglalt közfeladat a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés, valamint ebből következően a település belterületén a csapadékvízzel történő gazdálkodás, de fontos, meghatározó szerepük van a vízi közművek üzemeltetésében is.

- A környezetkárosodás, vízminőségromlás megelőzése, különös tekintettel a szennyvizekkel terhelt befogadók védelmére.

Ez utóbbiról részletesebben:

Egyre gyakrabban, már-már rendszeresen tapasztalható, hogy a szennyvíztisztító telepek leromlott állapota miatti alacsony határfok, és esetenként az üzemeltetői gondatlanságból fakadóan erősen kifogásolható minőségű „tisztított” szennyvíz kerül bevezetésre a felszíni vizekbe, mint befogadóba. A probléma forrása nem kizárólag Igazgatóságunk területén eredményez rossz minőségű felszíni vizeket, mi sem szemlélteti jobban ennek tényét, minthogy 2000-ben az Európai Unió megalkotta a már említett Víz Keretirányelvet, mely célként tűzte ki az ilyen jellegű vízfolyások jó állapotba hozását, valamint a már jó állapotban lévő víztestek esetében az állapot megőrzését. Azonban a Vízyűjtő-gazdálkodási tervekben rögzített intézkedések önmagukban nem elégségesek ahhoz, hogy a vízfolyások a javulás irányába el tudjanak mozdulni, a távlati célok elérése érdekében.

A jogszabályok sem adnak hatásos eszközt annak érdekében, hogy a telepek által okozott káros mértékű terhelés megszüntetésre kerüljön. A rendeletekben meghatározott kibocsátási határértékek betartása számtalan esetben nem valósul meg, többszörös határérték túllépés miatt kijutó folyamatos magas terhelés következtében vízfolyások öntisztulása nem tud végbemenni. A folyamat csak és kizárólag abban az esetben tud teljesülni, ha olyan vízfolyásokba történik a bevezetés, ahol az öntisztulás lehetősége ténylegesen meg is tud valósulni, ehhez viszont elengedhetetlen a további határérték feletti kibocsátások megakadályozása, vagy a tisztított szennyvizek helyben történő elhelyezése, hasznosítása. A cél elérését jelentősen megnehezíti, hogy az üzemeltetőknek nincs érdekeltységük a vízfolyások állapotának javításában, a hatósági szankciók sem elég eredményesek, ezért együttműködésükre nem minden esetben számíthatunk. A hosszú távú megoldás érdekében további teendők is szükségesek.

A szennyvízcsatorna hálózattal rendelkező települések és a hozzájuk kapcsolódó tisztító telepek tisztított szennyvíz befogadjaként a leggyakrabban előforduló alternatívaként a legközelebbi felszíni vízfolyásokat használják. A terhelt befogadók legtöbbször kis- és időszakos vízfolyásokat, így a hígulási öntisztulási folyamatok jóval kedvezőtlenebbek, mint egy olyan befogadónál, amely nagyobb vízhozammal rendelkezik. A szennyvíztisztító telepek által kibocsátott elfolyó tisztított szennyvíz minőségi paraméterei esetén a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó 28/2004. KvVM rendelet időszakos vízfolyásokra jellemző határértékei a megfelelő arányú hígulás nélkül nem garantálják a VKI által megfogalmazott célkitűzések teljesülését.

„Magyarország európai uniós tagságával összefüggő feladatai közül a legjelentősebb fejlesztési igény a szennyvízelvezetés és -tisztítás megvalósításával kapcsolatos.” A szennyvíz kezelő rendszerek, valamint a csatornahálózat folyamatos bővítésével és újak létesítésével a szennyvíz elhelyezésének kérdése rendeződni látszik, azonban a növekvő szennyvíz hatására egyre több tisztított szennyvíz kerül bevezetésre a felszíni vizekbe. Egyre több felszíni befogadóban eredményez a szennyvíztisztító telepek számának emelkedése a jó állapot elérését, adott esetben fenntartását veszélyeztető koncentrált terhelést.

Hatással van a szennyvíztisztító telepekre a klímaváltozással járó csapadékeloszlás szélsőségesé válása is. A manapság egyre gyakoribb hirtelen lehulló nagy mennyiségű csapadék jelenléte az egyesített csatornarendszerekben a megnövekedett terhelés révén, az elválasztott rendszerű csatornahálózattal kapcsolatban az illegális bevezetések által számos szennyvíztisztító telep esetében okoznak olyan többletterhelést, melyet tisztító telep hidraulikai kapacitásának végeessége miatt nem tud kezelni. Az egyesített rendszerrel a hálózatba kerülő csapadékvizek növekedése az időjárási viszonyokon túl az ingatlanok egyre nagyobb mértékű beépítettségével magyarázható, hiszen a zöldfelületek csökkenésével a

helyben tartás nem tud megvalósulni, ezáltal az eső jelentős része a csatornában jelentkezik. Az elválasztott rendszerrel kapcsolatban az illegális bevezetések kiszűrése jelenti a legnagyobb kihívást, hiszen azok jelenléte lényegesen megnöveli a csatornahálózat terhelését, melyre a hálózat a méretezéséből adódóan szintén nincs felkészülve. Mindezek következményeképp egyre többször fordul elő, hogy a nagy mennyiségű csapadékkal hígított szennyvíz a megkerülő vezetéken keresztül tisztítatlanul kerül bevezetésre a befogadóba. Igazgatóságunk területén is számos olyan vízfolyás található, amelyet a környező települések, egyéb befogadó megfontoltságának hiánya révén a tisztított szennyvíz befogadására használnak.

IMG_1272.MOV

A tisztított szennyvizek helyben történő elhelyezését, hasznosítását teszi a jövőben kötelezővé az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/741 rendelete is (2020. május 25.) a víz újrafelhasználására vonatkozó minimumkövetelményekről. A tisztított szennyvizet, ha csak lehet, fel kell használni. Magyarországi átültetés határideje 2023. 06. 26.

2022. évben hidrometeorológiai viszonyok és hazánk szinte egész területét érintő vízhiányos talaj állapotok miatt a belügyminiszter kihirdette a tartósan vízhiányos időszakot az ország teljes területére. „A Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén valamennyi (zagyvai, homokhátsági, jászági, nagykunsági) körzetben III. fokú a készenlét került elrendelésre.

A jövőben az időszakos víztöbblet mellett az ehhez hasonló aszályhelyzetekre is fel kell készülnie a hazai vízgazdálkodásnak. A fentebb már leírtak alapján, jelenleg a települési csapadékvíz elvezető rendszerek és a szennyvíztisztító telepek gyakorlata is a települések területén keletkező csapadék és tisztított szennyvizek mielőbb ki, ill. elvezetése. A természetközeli vízvisszatartási megoldások alkalmazása csökkentik az elvezetendő vízmennyiségeket és aszályos időszakban javítják a mikroklímát és segítik a talajvízpótlást

A Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén mindösszesen Nyársapáton és Tenken van példa a települési szennyvizek visszatartására faültetvényes tisztító-elhelyező telep alkalmazásával.